

การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
NEED ASSESSMENT OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT CONTRIBUTED
TO LEARNING IN SCHOOL UNDER UDONTHANI PRIMARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 3

ภูวนาล นรินทร์^{1*} และ พิมพ์พร จารุจิตร²
Puwanart Narin^{1*} and Pimporn Charuchit²

สังกัด (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี)^{1,2}

*Corresponding author. E-mail: 63120605221@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวน 135 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยการแบ่งโรงเรียนเป็น 3 ชั้นภูมิ คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก (Stratified Random Sampling) แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ระดับสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.213 – 0.244 พิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.244$) อยู่ในลำดับที่ 1 ด้านการบริหาร มีค่า ($PNI_{modified} = 0.219$) อยู่ในลำดับที่ 2 ด้านกายภาพ มีค่า ($PNI_{modified} = 0.213$) อยู่ในลำดับที่ 3

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

Abstract

The purpose of this research is to evaluate the need assessment of environmental management contributed to learning in school under Udonthani Primary Education Service Area Office 3. The sample group for this research were 135 school administrators under Udonthani Primary Education Service Area Office 3. The stratified random using the size of the population in each size of

school and then do a simple randomization. The research instrument was a questionnaire with a 5 level rating scale which separated for the current conditions and the desirable conditions of the environmental management contributed to learning in school with the reliability was 0.93. The statistical tools included mean, standard deviation, Priority Needs Index Modified (PNI_{Modified}), and data analysis.

The result suggests that The overall present condition was at a middle level and the overall desirable condition was at the highest level. Considering Priority Needs Index Modified (PNI_{Modified}) which between 0.213 – 0.244. Academic aspect is the most important, following with management aspect and physical aspect, respectively.

Keywords: evaluation of need assessment, environmental management

บทนำ

จากความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มีโครงสร้างสิ่งแวดล้อมในหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยมีหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีเนื้อหาปรากฏอยู่ในกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งสถานศึกษาเป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับ นักเรียน มีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อมศึกษาให้แก่ นักเรียน จำเป็นต้องมีการรับนโยบายมาวางแผน หรือจัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมศึกษา ในโรงเรียน โดยส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากร ทางการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และมีส่วนร่วมในการป้องกัน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียน อุดมศักดิ์ จักรน้ำอ่าง (2556, 77)

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม จึงเป็นเรื่องที่ทุกคนควรจะสนใจและตระหนักถึงความสำคัญ เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อทั้งระดับโลก ระดับประเทศระดับกลุ่มชนและระดับบุคคล โดยมนุษย์เป็นผู้ทำลายสิ่งแวดล้อมเสียเอง ซึ่งทำให้เกิดสภาวะวิกฤตไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยได้สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติเช่น ป่าไม้ไปมากที่สุด เพื่อให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ดังนั้น การปลูกจิตสำนึกของเด็กและเยาวชน อันเป็นพืชพันธุ์ใหม่ของแผ่นดินซึ่ง โรงเรียนเป็นองค์การสำคัญในการปลูกจิตสำนึกของเด็กและเยาวชนเนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็กจะต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ไม่ต่ำกว่าวันละ 6-7 ชั่วโมง เป็นเวลา 7-12 ปี สิ่งที่พบเห็นในโรงเรียนในระยะ เยาว์วัยจะสั่งสมเป็นประสบการณ์เพื่อให้เด็กเกิด ชีวิตทัศนและโลกทัศน์ตลอดชีวิตของเด็กต่อไป กล่าวคือ โรงเรียนจะต้องเป็นองค์กรที่จัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน ณัฐตะวัน ลิ้มประสงค์ (2558, 21)

สภาพแวดล้อมทางการศึกษาเป็นเรื่องราวของสภาวะที่อยู่โดยรอบในกระบวนการของการจัดการศึกษา ซึ่งมีผลโดยตรงต่อบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเป็นสำคัญ สภาพแวดล้อมทางการศึกษาจึงจำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ทางกายภาพ ทางจิตภาพ ทางสังคม และทางด้านสารสนเทศ ซึ่งหมายความว่า สภาพแวดล้อมทางการศึกษาจึงเกี่ยวข้องกับทั้งผู้เรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายซึ่งมีผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนั้นจึงต้องจัดหา จัดสร้างหรือต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่พึงประสงค์เพื่อให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ, 2548, 1-3)

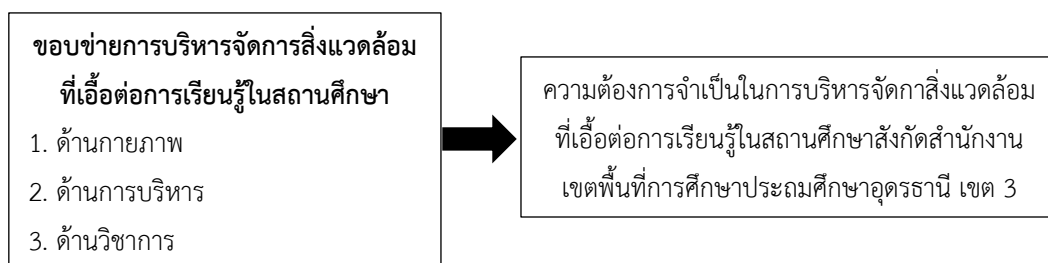
เมื่อได้ศึกษาหลักการแนวคิด การให้ความสำคัญเกี่ยวกับบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในสถานศึกษาในช่วงต้นแล้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้พบ ปัญหา อุปสรรคและ ความต้องการเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษายังการให้ความสำคัญค่อนข้างน้อย และถ้าจะทำก็ต้องใช้งบประมาณการดำเนินการมาก จึงทำให้ สถานศึกษาหลายแห่งละเลยหรืออาจลดความสำคัญด้านนี้ลงไป และมักจะเน้นเฉพาะด้านวิชาการที่อยู่ในห้องเรียน หรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การสอนของนักเรียนในด้านต่างๆ ที่เป็นงานหลักในการเรียนการสอน เท่านั้น จึงทำให้สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปของสถานศึกษาหลายแห่งยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน และยังไม่เป็น สถานที่ดีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องจัดและปรับสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาให้เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้กับการเรียนการสอน และความเป็นอยู่ของนักเรียนตลอดจนบุคลากร ในสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนรักและภูมิใจในสถานศึกษาของตนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีระเบียบ รักสวยงาม และเป็นสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพ และประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อมในการจัด สิ่งแวดล้อมที่ดี ในสถานศึกษา จะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถความสนใจซึ่งจะส่งผลโดยตรง ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข จากสิ่งแวดล้อมที่ดีโกวิท มัชฌิมา (2550, : 82) ดังนั้นจากความสำคัญของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ในสถานศึกษา ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะและแนว ทางการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล แก่ นักเรียนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร คือ ผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 203 คน จำนวนสถานศึกษา 203 โรงเรียน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejci and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, 40) ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน เป็น 3 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 135 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มุ่งศึกษาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้แบ่งองค์ประกอบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิด โดยได้มาจากการสังเคราะห์งานวิจัย การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของ Austin (1971), Fisher (2005), วสันต์ ปัญญา (2544), นรา สมประสงค์ และเสรี ลาขโรจน์ (2546), กระทรวงศึกษาธิการ (2553, 20 - 24), วิภา ร่วมโพธิ์รี (2553), ชนศ ขำเกิด (2557), กิตติยา โพธิสาเกตุ และ ชัชชัย จิตรนันท์ (2561), จุลศักดิ์ ก๊อภิมพ์ (2561), อาริยา สดาร์ตัน (2556), สุภาวดี ทองสำฤทธิ์ (2561), สานิลักษณ์ พรหมฮวด (2556), อัสม่า พาริลที (2559), นฤนาถ เชิดแสง (2558), ทรรคณีย์ วราห์คำ (2554) ได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, 82) โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 และเพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยนำแนวคิดการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นของ สุวิมล ว่องวานิช ที่กำหนดแบบสอบถาม ในรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual – Response Format) ซึ่งเป็นการระบุสภาพที่เป็นอยู่หรือมีอยู่จริง กับสภาพที่คาดหวังหรือคิดว่าจะน่าจะเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2542, 198-199) และการแสดงความคิดเห็นโดยมีลักษณะแบบสอบถามคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Form or

Unstructured Questionnaire) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, 74) ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการสังเคราะห์จากเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, 82) ซึ่งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง. มีสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็นมากที่สุด
- 4. หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็นมาก
- 3 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็นปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็นน้อย
- 1 หมายถึง. สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็นน้อยที่สุด

จำนวน 1 ฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการบริหาร 3) ด้านวิชาการ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัด

4.2 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

4.3 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์

4.4 ในกรณีที่ได้รับแบบสอบถามไม่ครบตามจำนวนที่จัดส่งไป ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษานั้นโดยตรง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) ตามรายละเอียด ดังนี้

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

5.2 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่นำไปสู่การเกิดความต้องการจำเป็นนั้น ๆ เทคนิคการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นที่เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายคือ $PNI_{Modified}$ คือ เป็นสูตรที่ปรับปรุง โดย นางลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการหาผลต่างของ (I - D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการ จำเป็นให้อยู่ในพิสัยช่วงที่ไม่กว้างมากเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, 15-17) สูตร $PNI_{Modified} = (I-D)/D$

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี สรุปผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานงบประมาณ ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าในภาพรวมค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.12$) ทุกด้าน ผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในภาพรวม พบว่า สภาพที่พึงประสงค์มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดด้าน โดยมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.213 – 0.244 รายการความต้องการจำเป็นที่พบ มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดลำดับ 1 คือ ด้านวิชาการ ลำดับที่ 2 คือ ด้านการบริหาร ลำดับที่ 3 คือด้านกายภาพ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในภาพรวม

ระดับการปฏิบัติ /พฤติกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1.ด้านกายภาพ	3.18	0.79	ปานกลาง	4.04	0.71	มาก	0.213	3
2.ด้านการบริหาร	3.21	0.82	ปานกลาง	4.11	0.498	มาก	0.219	2
3. ด้านวิชาการ	3.18	0.79	ปานกลาง	4.22	0.68	มาก	0.244	1
รวม	3.19	0.80	ปานกลาง	4.12	0.70	มาก	0.225	

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการ

บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้ผู้บริหารมีการจัดสรรงบประมาณมาปรับปรุงและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เหมาะสม ทำให้ครูและบุคลากรของสถานศึกษาตระหนัก และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม สิ่งของ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่และทรัพย์สินของโรงเรียนให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ รวมถึงมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ(2550, 4) สรุปว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการเรียนรู้และสมาชิกในสถานศึกษา โดยการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษาจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ เนตรา ตระกูลราษฎร์ (2553) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการบริหารสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในด้านจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านอาคารเรียน อาคารประกอบ และพื้นที่โรงเรียนสะอาด ปลอดภัย ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย มากที่สุด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีญา สตาร์ตัน (2556, 76 - 77) ได้ทำการศึกษาการจัดการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และกังวาน ไตรสกุล (2558 : 54) ได้ทำการศึกษาการจัดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาเขตประจักษ์ศิลปาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 สงขลา - สตูล พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของสถานศึกษาเขตประจักษ์ศิลปาคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทั้ง ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ อย่างต่อเนื่อง โดยการจัดทำแผนงาน/โครงการ ให้มีความเป็นปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยกำหนดแผนงาน นโยบายและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนพร้อมทั้งติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

วิจัยติดตามประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างก่อนและหลังการนำแนวทางการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาไปปฏิบัติ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พร จารุจิตร อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาคำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์ และให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอดจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการร่วมพิจารณาตลอดจนให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนายุทธ เขยบาล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีญา สุราชน นายประยุทธ์ นามโยธา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหาน (วันครู 2502) นายรณฤทธิ์ นามผล ผู้อำนวยการโรงเรียน ชุนบ้านหนองเม็ก และคุณครูรวงทอง นรินทร์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 และ เขต 4 ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี เขต 3 ที่กรุณาให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณเพื่อนพี่น้องครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านค้อดอนแคน ที่ให้กำลังใจ สนับสนุน และคอยช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา สมาชิกทุกคนในครอบครัวของผู้วิจัย ผู้ที่อยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จ ครั้งนี้ คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจ เพื่อรอคอยผลสำเร็จของผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษาทุกคน ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนข้อมูลด้านการวิจัย และให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดการศึกษา

ประโยชน์และคุณค่าจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่ความดีในครั้งนี้แด่พระคุณ บิดา มารดา ผู้มีพระคุณ และครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กนกพร บัวแก้ว. (2558). *การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู*

สังกัดเทศบาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *คู่มือนิเทศติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อมระดับประถมศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ: ผู้แต่ง.*

_____. (2553). *สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*

กิตติยา โปธิสาคู และธัชชัย จิตรนันท์. (2561). *การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ภายใน*

สถานศึกษาเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลท่าแร่ หนองแสง. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 8(2)

ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่*

การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา).

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

เชิดชู กาพวงศ์. (2545). *ทำอย่างไรให้เด็กชอบมาโรงเรียน. วารสารวิชาการ, 5(4).*

- พรรคินีย์ วราร์ห์คา. (2554). การจัดการศึกษาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ธเนศ ขำเกิด. (2557). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก t 08@ hotmail.com
- นฤมล ก้อนขาว. (2558). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนครุศาสตร์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ปาริฉัตร แวไรสง. (2556). การจัดสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนาตาขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553” (2553, 22 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก.
- วิภา ร่วมโพธิ์รี. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียน กับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- सानิลักษณ์ พรหมฮวด. (2556). แนวทางพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- สายสมร ภูเจริญ. (2554). การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อดิศักดิ์ สิงห์สีโว. (2554). พื้นฐานสิ่งแวดล้อมศึกษา. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรุณชัย กัณฐภา. (2548). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อัสม่า พาริลที. (2559). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- อารียา สดาร์ตัน. (2556). ได้ศึกษาการจัดการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อินทรา บริบูรณ์. (2556). *การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเครือข่าย
โรงเรียนนานาชาติเวลล์ส สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.*
- Astin, A. W. (1971). *The College Environment*. New York: American Council on Education.
- Fayol, H. (1996). *General and Industrial Management*. Washington, DC: Robert Brookings Charles
Scripner's Sons, 1916
- Good., C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: MC Graw-Hill. Publishers
- McVey, G. F. (1989). Learning Environments. *The International Encyclopedia of Educational
Technology. Edited by Eraut, M.* pp. 124 - 131. New York: Pergamon.
- Stapp, W.B. and D.A. Cox. (1979). *Environmental Education Activities Manual. Michigan: UNESCO, 1987, 21)*
- UNESCO. (1987). *Inter governmental Conferences on Environmental Education*. [Online].
- Walbery, H. J. (1987). *Psychological Environment*. Oxford: Pergamon